

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Mari Karmen Elustondo Oñederra

*Elgoibar,
Gipuzkoa
(1947)*

Aurkibidea

Biografia

Elgoibarren jaioa. Gurasoak ere elgoibartarrak zituen. Eskola nazionalean ibili zen lehenbizi eta 10 urterekin Santa Klara kolegiara joan zen. Umetan gaztelaniarako joera hartu zuten arren, gurasoek euskaraz egiteko esaten zietelako eutsi zioten euskarari. Euskarazko klaseetara ere bidali zuten umetan. Geroago, gau-eskoletan ibili zen eta Bergarara joan zen, UNEDera, euskaraz alfabetatzera. 16 urterekin Elgoibarko Izarra elkartean hasi zen lanean, administrari gisa; 26rekin utzi zuen, ezkondu zenean. [Angeles Ortuosterekin](#) batera egin zitzaion elkarrizketa [Euskararen Historia Soziala Elgoibarren](#) proiekturako.

Zintak

EGB-117

- **Proiektua:** Euskararen historia soziala Elgoibarren
- **Elkarrizketatzailea(k):** Agirrebeña, Aintzane
- **Data:** 2022-06-22
- **Iraupena:** 100 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Unamuno, Arianne

Pasarteak

1. Gurasoak euskaltzaleak

- **Erref:** EGB-117/002
- **Iraupena:** 0:02:25. **Hasi:** 00:00:56. **Bukatu:** 00:03:21
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Politika » Euskara eta politika

Laburpena:

Gurasoekin dena euskaraz egiten zuen. Eskolan erdaraz ikasi zuten eta erdararako joera hartu zuten anai-arrebek. Gurasoek euskaraz egin zezaten esaten zieten. Eskolan ibili ostean, hamar urterekin Santa Clara kolegiara joan zen. Irakasleak zigortu egiten zituen, euskaraz egitearren. Bost urtera arte,

euskaraz egitearren ez zieten ezer esaten. Lagun artean beti erdaraz egiten zuten.

2. Kristau ikasbidea, lehenengo euskaraz, ondoren erdaraz

- **Erref:** EGB-117/003
- **Iraupena:** 0:02:20. **Hasi:** 00:03:21. **Bukatu:** 00:05:41
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Dotrina

Laburpena:

Don Jose apaizarekin euskaraz jaso zuen kristau ikasbidea; kalekoak hiru ziren taldean, beste guztiak baserritarrek. Bigarren jaunartzerako dena erdaraz jaso zuen. Baserritarrek ere erdaraz egiten zuten. Amamak oparia egin zion, kaletarra izanda euskaraz egitearren.

3. Miren Vallejorekin euskaraz idazten ikasten; UNEDen alfabetatzen

- **Erref:** EGB-117/008
- **Iraupena:** 0:04:33. **Hasi:** 00:09:13. **Bukatu:** 00:13:46
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskalduntzea eta alfabetatzea

Laburpena:

Mari Karmen Bergarara joaten zen alfabetatzera, autobus txiki batean. Elgoibarko Izarrako bileretan aktak idazten zituen. Umetan Miren Vallejorekin ere ibili zen euskaraz idazten ikasten; Umeen Deia idazten zuten astean behin. Lokala non zegoen azaltzen du.

4. Gau eskolak; Marxen liburuak langai

- **Erref:** EGB-117/009
- **Iraupena:** 0:01:28. **Hasi:** 00:13:46. **Bukatu:** 00:15:14
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskalduntzea eta alfabetatzea

Laburpena:

Gau eskoletan ibili zen Angeles. Felix Etxeberria irakasle zela dauka gogoan. Non egiten zituzten aipatzen dute. Mari Karmenek gogoan dauka Marxen kapitalismoari buruzko liburuarekin aritu zirela itzulpenak egiten ikasten.

5. Baserritarrentzako itzulpenak makinaz idazten

- **Erref:** EGB-117/010
- **Iraupena:** 0:03:02. **Hasi:** 00:15:14. **Bukatu:** 00:18:16
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskalduntzea eta alfabetatzea

Laburpena:

Miren Vallejorekin oso umetan ibili zen eta gauza errazak egiten zituzten. Gau eskoletan izan zituen irakasleak aipatzen ditu. Baserritarrentzat gau eskoletako irakasleek itzulitako liburuak makinaz idazten zituen Mari Karmenek.

6. Hamar urtez Elgoibarko Izarran lanean

- **Erref:** EGB-117/015
- **Iraupena:** 0:01:59. **Hasi:** 00:22:26. **Bukatu:** 00:24:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikastolak

Laburpena:

Hamasei urte ingururekin hasi zen Elgoibarko Izarran eta ezkondu zenean, hogeita seirekin, laga egin zuen. Orduan, ikastola eta Elgoibarko Izarra banatu egin ziren.

7. Elgoibarko Izarraren hasierako urteak; diru-batzeak

- **Erref:** EGB-117/016
- **Iraupena:** 0:04:08. **Hasi:** 00:24:25. **Bukatu:** 00:28:33
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikastolak

Laburpena:

Elgoibarko Izarran hasieran ibili ziren batzuen izenak ematen ditu Mari Karmenek. Hasieran dirua batzeko lan handia egiten zen. Higiezin agentzia moduko bat sortu zuten.

8. Elgoibarko Izarraren hasierako urteak; antolakuntza, lokalak, ikastolaren izena

- **Erref:** EGB-117/017
- **Iraupena:** 0:02:14. **Hasi:** 00:28:33. **Bukatu:** 00:30:47
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikastolak

Laburpena:

Elgoibarko Izarrako bilerak iluntzetan izaten ziren. Irakasleak ere asko inplikatzeko zirela dio Mari Karmenek. Ikastolaren hasierako antolakuntza eta lokalak aipatzen ditu. Ikastolaren izena, hasieran, Escuela San Bartolome izan zen. Don Carlos apaizak lan handia egin zuela dio.

9. Ikastolako hasierako urteak; irakasleak, Pilarrera aldatu beharra, eskola-txartela

- **Erref:** EGB-117/019
- **Iraupena:** 0:03:15. **Hasi:** 00:31:51. **Bukatu:** 00:35:06
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikastolak

Laburpena:

Ikastolako hasierako irakasleak aipatzen dituzte. Tituludunak eta euskaldunak behar ziren hasieretan. Hasierako urteetan, bederatzi urtera arte egoten ziren ikastolan eta gero Pilar ikastetxera pasatzen ziren, han eskola-txartela jasotzeko. 1970ean lortu zuten ikastolan umeentzat eskola-txartelak izatea.

10. Elgoibarko Izarraren hasierako urteak; arloak eta ekintzak

- **Erref:** EGB-117/020
- **Iraupena:** 0:02:03. **Hasi:** 00:35:06. **Bukatu:** 00:37:09
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika
- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak

Laburpena:

Hasierako urteetan Elgoibarko Izarrak lantzen zituen arlo eta ekintzak aipatzen dituzte. Baimenak behar izaten zituzten ekintzak antolatzeko.

11. Ikastolako gurasoak Elgoibarko Izarrako bazkide

- **Erref:** EGB-117/021
- **Iraupena:** 0:01:58. **Hasi:** 00:37:09. **Bukatu:** 00:39:07
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikastolak

Laburpena:

Angeles Elgoibarko Izarran sartu zenean, bereizita zueden ikastola eta elkarteak. Mari Karmenek laguntzaileak aipatzen ditu. Hasieran, ikastolako gurasoak Elgoibarko Izarrako bazkide izaten ziren.

12. Dirua ateratzeko taberna

- **Erref:** EGB-117/025
- **Iraupena:** 0:01:51. **Hasi:** 00:46:31. **Bukatu:** 00:48:22
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak

Laburpena:

Jaialdiak egiten ziren Odeoian eta dirua ateratzeko taberna jartzen zuten. Berbenak San Antonetan ere egiten zituzten.

13. Euskarazko antzerkia

- **Erref:** EGB-117/026
- **Iraupena:** 0:02:05. **Hasi:** 00:48:22. **Bukatu:** 00:50:27
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Antzerkia

Laburpena:

<p>Miren Vallejok, Pako Juaristik eta familiakoek euskararen alde lan handia egin zutela diote. Pako Juaristik bultzatu zuen euskarazko antzerkia. `Balle´k monologoak egiten zituen. Patxi Lizarralde ere aipatzen dute.</p>

14. Miren Vallejo ume erdaldunei euskaraz erakusten

- **Erref:** EGB-117/027
- **Iraupena:** 0:00:55. **Hasi:** 00:50:27. **Bukatu:** 00:51:22
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskalduntzea eta alfabetatzea

Laburpena:

Miren Vallejok ume erdaldunei euskaraz erakusten zien.

15. Lurgabe musika taldea

- **Erref:** EGB-117/028
- **Iraupena:** 0:01:34. **Hasi:** 00:51:22. **Bukatu:** 00:52:56
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Musika

Laburpena:

<p>Begoña Badiola, Regina Arrieta eta Maria Luisa Zubiaurre ziren Lurgabe musika taldeko kideak. Marisa Agarre ere taldekidea zela diote. Expresión Sonora taldeak gazteleraz eta ingelesez abesten zuela diote. Anekdota bat kontatzen du Mari Karmenek.</p>

16. Euskarazko galdera lehiaketa eta eskolak umeentzat

- **Erref:** EGB-117/029
- **Iraupena:** 0:04:11. **Hasi:** 00:52:56. **Bukatu:** 00:57:07

- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskalduntzea eta alfabetatzea
- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak

Laburpena:

Txomin Mujikaren aita oso euskaltzalea zela dio Mari Karmenek. Behin, euskarazko galdera batzuk egin zizkien umeei eta Mari Karmeni jostailu bat oparitu zion. Miren Vallejak umeentzat eskolak ematen zituen lokala Txominen familiakoena zen. Erdaraz zelako telebistarik jarri ez zuten etxeokoa aipatzen dituzte.

17. Bertso saioak jaietan eta gabonetan

- **Erref:** EGB-117/031
- **Iraupena:** 0:01:17. **Hasi:** 00:58:41. **Bukatu:** 00:59:58
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Bertsolaritza

Laburpena:

Bertso saioak antolatzen ziren jaietan. Bertsolarien izenak ematen dituzte. Gabonetako jaialdia aspaldikoa dela uste dute.

18. Edozertarako baimena behar

- **Erref:** EGB-117/036
- **Iraupena:** 0:01:45. **Hasi:** 01:03:33. **Bukatu:** 01:05:18
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika

Laburpena:

Antzerki taldea egin zuten Arakistainekin. Guardia Zibilak joan zitzaizkien behin. Edozertarako behar zuten baimena, hainbat lagun batzeko ere bai.

19. Accion Catolicakoekin kanpinean Zumaian

- **Erref:** EGB-117/039
- **Iraupena:** 0:03:22. **Hasi:** 01:09:31. **Bukatu:** 01:12:53
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizarekin lotutako pertsonak

Laburpena:

Acción Católicakoekin kanpinean joan zen Mari Karmen Zumaiara. Han euskaraz egiten zutela gogoan dauka. Kanpin denda militarra zen, egurrezko sukalde eta komunarekin.

20. Aubixa, umeek euskaraz jolas zezaten

- **Erref:** EGB-117/040
- **Iraupena:** 0:03:18. **Hasi:** 01:12:53. **Bukatu:** 01:16:11
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak
- Aisia » Mendia eta hondartza » Udalekuak

Laburpena:

Aubixari buruzkoak aipatzen dituzte. Klean umeek erdaraz jolasten zuten; euskarazko giroan jolasteko sortu zuten Aubixa. Kartoiak batu eta saltzen aritzen ziren batzuk. Konponketa lanak gizonezko boluntarioek egin zituzten.

21. Ikastolako ikasleentzat bekak

- **Erref:** EGB-117/042
- **Iraupena:** 0:01:48. **Hasi:** 01:20:04. **Bukatu:** 01:21:52
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikastolak

Laburpena:

Elkarrizketa egiten ari diren eraikinean, ikastola egon zen. Etxepe enpresak kulturarako eta euskararako dirua ematen zuen, baita ikastolako ikasleei bekak eman ere. Enpresa eta norbanako askok eman zuten dirua ikastolarako.

22. Ikastola legeztatuta, guardia zibilen bisitak akabo

- **Erref:** EGB-117/043
- **Iraupena:** 0:02:32. **Hasi:** 01:21:52. **Bukatu:** 01:24:24
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikastolak

Laburpena:

1970eko abenduaren 3an legeztatu zen ikastola. Ordutik aurrera ezin ziren guardia zibilak geletan sartu.

23. Ikastolako kuotak garestiak ziren

- **Erref:** EGB-117/044
- **Iraupena:** 0:03:27. **Hasi:** 01:24:24. **Bukatu:** 01:27:51
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikastolak

Laburpena:

Elgoibarko Izarra ikastolatik desberdindu zenean, elkarteak ez zeukan dirurik.

Kuota ordaindu ezin zutenentzat, bekak sortu zituzten ikastolan. Kuota garestia zela gogoan du Mari Karmenek.

24. Elgoibarko Izarrak euskara eta kultura piztu

- **Erref:** EGB-117/045
- **Iraupena:** 0:01:49. **Hasi:** 01:27:51. **Bukatu:** 01:29:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak

Laburpena:

Elgoibarko Izarrak euskara eta kultura gehien piztu zituena izan zen, eta jarraitzen du egiten.

25. Euskara eta erdara noiz eta zela erabiltzen dituzten

- **Erref:** EGB-117/046
- **Iraupena:** 0:03:33. **Hasi:** 01:29:40. **Bukatu:** 01:33:13
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

Euskararen egoera kaskarragoa ezagutu zuten Elgoibarren. Umeei euskaraz eta helduen artean erdaraz egiteko ohitura dutela diote, eta pertsona bategatik erdaraz hasten direla. Ezagututako hizkuntzan egiten diete besteei.

26. Euskaldun berriei zuzentzeak kaltea

- **Erref:** EGB-117/047
- **Iraupena:** 0:01:51. **Hasi:** 01:33:13. **Bukatu:** 01:35:04
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararekiko sentimendua
- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

Euskaldun zaharrek zuzendu egin izan diete euskaraz ikasten ari zirenei, eta atzera egin izan dute haiek.

27. Ongarri kultur taldea abiapuntu

- **Erref:** EGB-117/048
- **Iraupena:** 0:04:41. **Hasi:** 01:35:04. **Bukatu:** 01:39:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak

Laburpena:

Elgoibarko Izarrak behea jo zuenean, Imanolek-eta beste modu batean goratu

zutela kontatzen dute. Ongarri Elgoibarko Izarraren aurretik sortu zen, eta hark bultzatzen zituen euskara eta kultura. Aitarekin joaten zen Mari Karmen Ongarriren lokalera telebista ikustera. Kultur eta gastronomia elkartea zen Ongarri.

Elustondo Oñederra, Mari Karmen | [ahotsak.eus](#) Orr.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2026-09-19

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com